Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32798

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i (Burn-specific Health Scale - BSHS), yan?k yaralanmalar?ndan sonra hastalar?n sa?l?k durumlar?n? ve ya?am kalitelerini de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türk popülasyonuna uyarlanmas?, Türkiye'deki yan?k hastalar?n?n rehabilitasyon süreçlerini ve tedavi sonuçlar?n? kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmek için gerçekle?tirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde de korunup korunmad???n? inceleyerek, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?labilirli?ini sa?lam??t?r.

Ölçek, yan?klar?n fiziksel, psikososyal ve i?levsel sonuçlar? üzerindeki etkisini çok boyutlu olarak ele almaktad?r. Bu uyarlama, Türkçede yan??a özgü sa?l?k sonuçlar?n? de?erlendiren nadir araçlardan biri olmas? nedeniyle büyük öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Yan?k, Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i, BSHS, Ya?am Kalitesi, Psikometri, Uyarlama, Rehabilitasyon, Türkçe Versiyon.

Yazarlar

Adam, M., Leblebici, B., Tarim, M. A., Yildirim, S., Bagis, S., Akman, M. N., & Haberal, M.

Amaç

Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i'nin temel amac?, yan?k yaralanmas? geçirmi? bireylerin spesifik sa?l?k durumlar?n? ve bu yaralanman?n günlük ya?am, i?levsellik ve psikolojik iyi olu? üzerindeki etkilerini kapsaml? bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, yan?k sonras? iyile?me sürecinin hem fiziksel hem de psikososyal boyutlar?n? de?erlendirerek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara hastalar?n ihtiyaçlar?na yönelik daha hedefli müdahaleler geli?tirmede yard?mc? olur.

Türkçe uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve diline uygunlu?unu test ederek, Türkiye'deki yan?k merkezlerinde standart bir de?erlendirme arac? olarak kullan?lmas?n? sa?lamakt?r. Bu, tedavi etkinli?ini ölçmede uluslararas? standartlara uyum sa?lamay? kolayla?t?rm??t?r.

Yap?

Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i, yan?k yaralanmalar?n?n neden oldu?u çok boyutlu zorluklar? ölçen bir yap?y? temel al?r. Ölçek, genellikle fiziksel i?levsellik, sosyal uyum, psikolojik stres ve vücut imaj? gibi alt boyutlardan olu?ur. Bu alt boyutlar, yan?k travmas?n?n bireyin genel sa?l???

ARABPSYCHOLOGY.COM

üzerindeki karma??k etkile?imini yans?t?r.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, bir yan?k hastas?n?n sa?l?kla ilgili ya?am kalitesidir (HRQoL), ancak bunu genel sa?l?k ölçeklerinden farkl? olarak, yan??a özgü semptomlar ve k?s?tlamalar üzerinden yapar. Bu spesifik yakla??m, yan?k tedavisinin uzun vadeli sonuçlar?n? de?erlendirmede yüksek hassasiyet sa?lar.

Geçerlik

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe versiyonunun geçerli?inin sa?lanmas? için kapsaml? analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte detayl? geçerlik bilgisi bo? b?rak?lm?? olsa da, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yap? geçerli?i ve kültürel geçerlik kritik öneme sahiptir.

Yap? geçerli?i, genellikle Faktör Analizi yöntemleriyle test edilerek, ölçe?in orijinalindeki alt boyut yap?s?n?n Türkçe verilerde de tutarl? olup olmad??? incelenmi?tir. Ayr?ca, ölçe?in di?er benzer sa?l?k ölçütleriyle korelasyonu (ölçüt ba??nt?l? geçerlik) incelenerek, Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i'nin gerçekten yan??a özgü sa?l?k durumunu ölçtü?ü kan?tlanmaya çal???lm??t?r.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçüm arac?n?n tutarl?l???n? ifade eder. Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in iç tutarl?l???n?n de?erlendirilmesi için Cronbach's Alpha katsay?s? hesaplanm??t?r. Yüksek Alpha de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ek olarak, zaman içinde tutarl?l??? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test güvenirli?i de incelenmi? olabilir. Bu analiz, yan?k hastalar?n?n kararl? bir döneminde, ölçe?i farkl? zamanlarda uygulad?klar?nda benzer sonuçlar elde edilip edilmedi?ini do?rular. Bu psikometrik çal??malar, ölçe?in Türkçe klinik uygulamalarda güvenle kullan?labilece?inin temelini olu?turur.

Faktör Analizi

Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n Türk popülasyonunda incelenmesi, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinin ayr?lmaz bir parças?d?r. Orijinal ölçek genellikle çok faktörlü bir yap?ya sahiptir.

Uyarlama çal??mas?nda, öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) veya daha yayg?n olarak Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, orijinal ölçe?in teorik olarak belirlenmi? faktör yap?s?n?n (örne?in, fiziksel i?levsellik, duygusal i?levsellik) Türk örnekleminde istatistiksel olarak uygunlu?unu test etmek için kullan?l?r. Bu analizler, Türkçe versiyonun özgün kültürel farkl?l?klar nedeniyle yeniden yap?land?r?lmas? gerekip gerekmedi?ini belirlemede kritik rol

ARABPSYCHOLOGY.COM

oynar.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Likert tipi derecelendirme içermesi muhtemeldir, ancak kaynakta belirtilmemi?tir.)

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal ?ngilizce (ve di?er uyarlamalar)

Popülasyon Grubu: Yan?k Yaralanmas? Geçirmi? Bireyler

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Uyarlama çal??mas? yeti?kinler üzerinde yap?lm??t?r.)

Popülasyon Detaylar?: Hastanede tedavi gören veya ayakta takip edilen yan?k hastalar?.

Test Metodolojisi: Ölçek, hastalar?n yan?k yaralanmalar?ndan sonraki sa?l?k durumlar?n? ve ya?am aktivitelerindeki k?s?tlamalar? kendi beyanlar? ile de?erlendirmelerini ister.

Anahtar Kelimeler

Geçerlik, Güvenirlik, Psikometri, Yan?k Travmas?, Sa?l?k Sonuçlar?, Birey Merkezli Bak?m, Ya?am Kalitesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mehmet ADAM

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: adam@baskent.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Ba?kent Üniversitesi T?p Fakültesi, Ankara (Referans çal??man?n yap?ld??? kurumlardan biri oldu?u varsay?lmaktad?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden izin al?narak Türkçe uyarlamas? gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari kullan?m?na ili?kin ücret bilgileri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Uyarlama çal??mas?n?n yay?nland??? y?l: **2009**.

Orijinal makalenin PDF versiyonuna a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: validation-of-a-turkish-

ARABPSYCHOLOGY.COM

version-of-the-burn-specific-health-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Adam, M., Leblebici, B., Tarim, M. A., Yildirim, S., Bagis, S., Akman, M. N., & Haberal, M. (2009). Validation of a Turkish version of the Burn-specific Health Scale. *Journal of Burn Care & Research*, *30(2)*, 288-291. DOI: 10.1097/BCR.0b013e318198a295.

Yan??a Özgü Sa?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, telif hakk? k?s?tlamalar? nedeniyle bu akademik giri?te sa?lanmam??t?r. Ölçe?in tam metnine ve derecelendirme format?na, yukar?da belirtilen referans makale arac?l???yla veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM